

הרגע של 'קִרְבָּנוּ לַהֲרַסְנוּ' סיני' חצה את ההיסטוריה לשנים

רגע זה, הגיע להם לישראל, מחמת "קבלת התורה" לאו דווקא מהתורה עצמה, קבלת התורה, היא זאת, אשר בראה את ישראל מחדש, - ובריאה זאת החדשה, מעולם לא הוטלה בה הזוהמה... לכן, "חירות ממלאך המות".

זאת ועוד - "קבלת התורה", אינה רק היכי תימצא, לכך שתהיה בנו תורה, קבלת התורה, הינה חריתת התורה בעצמותנו - "אל תקרי חרות אלא חירות".

אמנם כשחזרו ישראל ועבדו לעגל ר"ל - חזרה זוהמתן, נמחקה הנחיות, נקלשה מהותם.

- קשר כל שהוא, עם "אלהים אשר ילכו לפנינו" - קלישות בדביקותם, ישמה בהם, משהו מחוץ לתורה! נורא ואיום, רחמנא ליצלן.

אף על פי כן - גם אם חזרה הזוהמה ודבקה בנו, רח"ל, גם אם זיהמנו את נחיותנו - אבל ה"קִרְבָּנוּ", נשאר לעולמים!

זהו מקור הקשר לאין סוף ולנצח, אשר נפשותינו כרוכות בהם, באין מנתק, כי מאז קבלת התורה, יש בנו הסגולה להיות, תורה! - ישראל ואורייתא, חד!!

עד כי תנוקה הזוהמה - "אז תתחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם".

"תתחזק ותתרפא" - היא הבריאה החדשה, "תתרפא" מאותה זוהמה, לגמרי. נקיה, בריאה ומצוחצחת, "והיתה לה שמחת עולם", בחזרה אל הנצח, - "פסקה זוהמתן"!

מפני מה עובדי כוכבים מזהמין? שלא עמדו על הר סיני! שבשעה שבה נחש על חוה, הטיל בה זוהמא, ישראל שעמדו על הר סיני - פסקה זוהמתן, עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני - לא פסקה זוהמתן. [קמ"ו.]

יש להבין הרי ממה נפשך, אם המציאות היא שחטא מטיל זוהמה - המזהמת את עצם החיים, קונסת מיתה על האדם, הכיצד פסקה? מדוע פסקה?

מהו זה אשר החזיר להם לישראל את נחיותם? מהו זה, אשר החזירם לחרותם? - "חירות ממלאך המות"!

מסביר הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א שהנה בהגדה של פסח אנו אומרים - "אילו קִרְבָּנוּ לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה, דיינו" וכבר שאלו:

מה גדולה יש ב"קִרְבָּנוּ", ללא "נתן לנו את התורה"?

למדנו... כי קבלת התורה, אמנם "גדולה" יש בה, לא רק משום שקיבלו ישראל "תורה" מן השמים, אלא משום עצם השפעת ה"קבלה"! - ה"נכונות" וה"מוכנות".

- ה"מוכשרות" הזאת, שהכשירו ישראל את עצמם, להיות "מקבלי תורה" - זהו ה"קִרְבָּנוּ" לפני הר סיני.

משום שהמהפך אשר נעשה בנפש; השינוי הזה, מ"עד שלא ניתנה", ל"משניתנה תורה", זה נגרם מ"קבלת התורה".

אותו רגע, אשר ההיסטוריה נחצתה בו לשנים - לא עוד "לפני מתן תורה", אלא "לאחר מתן תורה"!

יש תלמידים שיכולים לפרוה רק בבית המדרש

כאן שתלמידי חכמים עושין ציצין ופרחים לתורה - מחדשים ומבררים את התורה.

ולכן הראו לר"ג כדי חרס מלאים באפר - כי אפר אינו מצמיח! לומר לו תלמידים אלו מגושמים, ולא היו ראויים לראות ברכה בתלמודם.

ומסיימת הגמרא "ולא היא, ההיא ליתובי דעתא הוא דאחזו ליה" - מה הכוונה?

לא, אין צריך לומר שהטעו אותו - התלמידים הללו היו באמת "כדי חרס מלאי אפר" במלוא משמעות הנמשל.

אך כל זה היה בהיותם מחוץ לבית המדרש! כי אילו היו נכנסים לבית המדרש ומתחילים ללמוד היה ה"גשם" נהפך ל"גשם", ה"אפר" היה נהפך ל"עפר" - מתגבל ומגדל צמחים.

כמ"ש כתבו תוס' כתובות [ס"ג. ד"ה אדעתא] "דרך הוא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול" - בפיך ובלבך לעשותו!

'הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל' תני רב יוסף אלו תלמידי חכמים שבבבל שעושין ציצין ופרחים לתורה. [קמ"ה:]

בברכות [כ"ח.]. מסופר שבאותו היום שהעבירו את רבן גמליאל מן הנשיאות ומינו תחתיו את ר' אלעזר בן עזריה סלקוהו לשומר הפתח, וניתנה רשות לתלמידים להכנס, [שהיה ר"ג מכריז ואומר: כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש] והתווספו הרבה ספסלים בביהמ"ד.

נחלשה דעתו של רבן גמליאל, אמר: שמא ח"ו מנעתי תורה מישראל? הראו לו בחלומו כדי חרס מלאים באפר, ומסיימת הגמרא שהראו לו את זה רק כדי ליישב את דעתו.

השאלה היא מדוע הראו לו דוקא כדים לבנים מלאי אפר? ועוד מה האמת? האם אכן התלמידים האלו היו מסוגלים לעשות חיל בלימודם והיה החלום דברים בטלים?! האם פשוט הטעו את רבן גמליאל כדי להפיס את דעתו?

מסביר הגאון רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א ע"פ הגמרא

החומרה של מזיד מצדיקה להתעלם מהחוטאים בשגגה

הסברא של 'מוטב יהיו שוגגין?!

מסביר הגאון רבי חיים גריינמן זצוק"ל שע"כ צריך לומר שמדובר כאן שיש לפנינו כמה אנשים, שחלקם ישמע ויקבל, אבל חלקם עלול לעבור בגלל התוכחה במזיד.

והתחדש מוטב שיעשו פעמים רבות בשגגה, משיעשו פעמים מועטות במזיד!

הרעיון הוא שהחומרה של עבירה במזיד כל כך גדולה - עד שהיא מצדיקה להתעלם ולהניח את החוטאים האחרים בשגגתם.

כי מלבד עצם החומרה של העבירה בשגגה, טמון בה גם נזק עצום למדרגה של החוטא וליראת שמים.

אלא הנח לישראל מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין!
סבור מינה הנ"מ בדרבנן אבל בדאורייתא לא, ולא היא, ל"ש בדרבנן ול"ש בדאורייתא, דהא תוספת דיוה"כ דאורייתא היא, וקא חזינן להו דקאכלי ושתו עד שתחשך, ולא אמרי' להו ולא מידי. [קמ"ח:]

צריך להבין אם הטעם שלא להוכיח הוא מפני שלא ישמעו - היה לנו להביא את דברי הגמרא ביבמות [סה]: יואמר רבי אילעא משום ר' אלעזר ברי' שמעון כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע, רבי אבא אומר חובה שנאמר "אל תוכח לץ פן ישנאך", ומה נותנת לנו

קצב הריחוק גודל במכפלות

ותורתו חד הוא.
הגאון **רבי יחזקאל סרנא** זצוק"ל ביאר שהשיכחה והטעות החריגה הזו היתה סוג של עונש.
כך היא דרכה של תורה - אם האדם מתרחק מן התורה, אין מדת ריחוקו רק כפי השיעור שנתרחק הוא בלבד, אלא שבד בבד עם ריחוקו גם התורה מתרחקת ממנו.
בירושלמי הביאו על זה משל לשני בני אדם שנפטרים זה מזה, זה הולך דרך דרך יום לצד מזרח, וזה הולך דרך יום לצד מערב, נמצאו מרוחקים זה מזה מהלך ב' ימים, וכן המשל בתורה, אם תעזובני יום יומים אעזבך, עכ"ל.
אך מצאנו לשון יותר חריפה ברש"י [דברים יא יג] שמשמע ממנה שהריחוק אינו הדדי - בהתאם למידה שבה שאדם התרחק ממנה, אלא קצב הריחוק גדל במכפלות, ככל שהריחוק גדל.
החישוב הוא - שאם ביום הראשון התורה התרחקה ממנו יום אחד, ביום השני כשימצא במרחק של שלושה - יוכפל המרחק לששה ימים, וכן הלאה עד שיצטבר פער אדיר בזמן מועט!

אמר רבי חלבו חמרא דפרוגייתא ומיא דדיומסת קיפחו עשרת השבטים מישראל, רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם, אימשיך בתרייהו, איעקר תלמודיה, כי הדר אתא - קם למיקרי בספרא, בעא למיקרא "החדש הזה לכם", אמר 'החרש היה לכם', בעו רבנן רחמי עליה, והדר תלמודיה. [קמ"ז:]

צריך להבין מדוע התענוגות הללו השפיעו על הזיכרון וההבנה עד כדי כך, הרי יש הרבה בני אדם שנמשכים אחרי תענוגות העוה"ז ולא באים לטעויות כאלו?

הגאון **רבי דב דיסקין** שליט"א ביאר את ההבדל בין רבי אלעזר בן ערך לשאר בני אדם, בשם הגאון **רבי דוד פוברסקי** זצוק"ל - ששאר בני אדם שהתורה אינה חלק מעצמותם ומהמהות שלהם - גם כשיש בהם פגם, תורתם אינה נפגעת, כי התורה לא משתנה. מה שאין כן אצל רבי אלעזר בן ערך שהתורה היתה חלק מהמהות העצמית שלו, הרי כשהיה בו פגם ממילא נפגמה תורתו - דהוא

להחריף חפץ של תלמיד

מתרץ הגאון **רבי אברהם ארלנר** שליט"א שהדבר דומה למה שמצינו באיסור הכאה שהוא לאו דאורייתא, ועם כל זאת נפסק שהאב מכה את בנו והרב רודה את תלמידו, כיוון שכל איסור הכאה הוא רק 'דרך נציון', ולא כשעוסק בחינוך, ואדרבה עושה בזה טובה לבן, כמו הרופא שחובל לרפואה.
על דרך זה ניתן לומר שגם האיסור של גניבה ע"מ למיקט, והלאו של 'לא תונו' אינם נוגעים למי שעושה זאת לתועלת.
ולפי זה נראה שיש היתר לקחת חפץ או בגד של נער לחנכו [באופן שאין איסור גזל, אלא צער] בכדי לחנכו לתורה.

רבה בר בר חנה איקלע לפומבדיתא, לא על לפירקיה דרב יהודה, שדריה לאדא דיילא, א"ל זיל גרביה, אזיל גרביה, אתא אשכחיה דקא דריש 'אין מחזירין את השבר', א"ל הכי אמר רב חנא בגדתאה אמר שמואל הלכה מחזירין את השבר, א"ל הא חנא דידן, והא שמואל דידן, ולא שמיע לי, ולא בדינא גרבתיד? [קמ"ח.]

צ"ע על איזה היתר הסתמך רב יהודה לקחת את בגדו של רבה בר בר חנה - ולא חשש מפני הלאו של 'לא תונו' - שאסור לצער כל אדם מישראל, מלבד האיסור לגנוב ע"מ למיקט?

התפילה זו התרופה!

על הצער של מעלה, הרי התפילה עצמה נחשבת התקדמות משמעותית בקירבת אלוקים.
וניתן לסלק ממנו את הייסורים, ואדרבא בזכות הקרבת אלוקים שהשיג, וגילה אכפתיות לכאב העליון - ירויח ויכפלו לו את פרנסתו, וזדונות נהפכות לו לזכויות!

חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטורח מאי היו עלי לטורח א"ר אלעזר אמר הקב"ה לא דיין לישראל שחוטאין לפני אלא שמטריחין אותי לידע איזו גזירה קשה אביא עליהן. [קמ"ה:]

הנה כשבאים על אדם ייסורים, והוא מבקש מה'רפואה, לכאורה הוא עלול לחשוב 'איך אני מבקש דבר נגד רצון הבורא? ובפרט שהלא הם מכפרים על העוונות, והיתכן שחולה יבקש מרופא שיירחם' עליו, ולא יעניק לו טיפול מציל חיים?

אך האמת היא כמו שכתב **הגאון רבי חיים מואלוזין** זצוק"ל שהאדם צריך לדעת את המשנה בסנהדרין [פ"ו מ"ה] א"ר מאיר בזמן שהאדם מצטער שכנה מה הלשון אומרת? קלני מראשי קלני מזרועי! מלבד החילול ה' שנוצר כתוצאה מהצרות של כלל ישראל, באמור עם ה' אלה - והמה מוכים ומעונים.

ולכן צריך לבקש מאיתנו יתברך ולשפוך שיח לפניו שיעשה למען שמו, וגם על הצער שנהיה מעלה בזמן שהאדם שרוי בצער למטה. אם אכן ה' מצטער בצרתנו, מדוע בכלל באים עלינו יסורים? מבאר זאת הנפש החיים במשל ליבן יקירי שהשתכר ונחבל אנושות, עד שאינו מבין את חומרת המצב מתוך טישטוש.

האב שעוקב בדאגה סמוך למיטתו, חו"ה יחד עם הבן את הטיפול המייסר, ולבו מתמרמר מאד כאשר הרופאים מקבעים את השברים, ומחליפים תחבושת עם משחות חריפות, והבן מר צורח על הכאב שלו מהסמנים החריפים האוכלים בשרו.

אמנם אין השוואה בין הצער הנוכחי - של הטיפול הרפואי, אל נגד הצער והיגון הראשון שהיה לאביו בעת האסון כשהיבן יקירי שהשתכר נחבל ושיבר עצמותיו, אשר כמעט נתיאש מחייו אז.

הנמשל הוא שכאשר האדם חטא - הרי זה אסון נוראי! והוא לא מרגיש בכלל את המשמעות של מעשיו, שהוא כמעט נחשב כמת. אבל האב הרחמן, בצרתו לו צער, ברוב רחמיו מעניק לו טיפול מציל חיים רוחניים ע"י יסורים, עד שהוא מתחיל להתעורר.

ממילא כשאדם מתפלל ופונה לבורא - ובמיוחד באם הוא מבקש

מדוע תמיד אפיה משוייכת לנשים?

שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני וכן האשה מחבירתה ככרות. [קמ"ח.]

מפני מה נשתנה הלשון שלגבי כ"י יין וכדי שמן מוזכר 'אדם', ואילו וגבי כיכרות מוזכר 'האשה מחבירתה'?

מסביר הגאון **רבי יעקב קמינצקי** זצוק"ל שהיות ואפיה היא מלאכת נשים, כל מקום שמדברים על אפיה מזכירים נשים, כמו שאע"ה אמר אל שרה [בראשית יח ו] 'לושי ועשי עגות'.
ההסבר לדבר מתבאר בתוספות אנשי שם [חלה א ז] שמפרש שהתנא במסכת חלה מזכיר בדרך כלל את האישה - 'כי היא אחת מהמצות המוטלות עליה יותר מהאיש'.

בני אדם אוהבים לדון לכף חובה!

אמר רב יהודה אמר רב כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין - אפילו בחדרי חדרים אסור, תנן שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם. [קמ"ו:]

וצ"ע למה יחשדוהו, הרי יש מצוה לדון לכף זכות, ומדוע לא נאמר שכל הרואה את הכביסה שטוחה ליבוש, יאמר שודאי נתכבסה מערב שבת, ונשארה תלויה [שהלא אין חיוב להסיר את הכביסה מהחבלים בער"ש]?

אומר **מרן הגרא"ל שטינמן** זצוק"ל שרואים כאן שזו התכונה המצויה אצל בני האדם. שנוטים תמיד לדון לכף חובה!

לקבלת גיליון מורחב בתחילת השבוע וכן לתגובות הערות

ניתן לפנות: peninim88@gmail.com

הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים

ניתן להשתתף בהוצאת העלון - בבדרים פלוס
באמצעות 'נוה אריה' - פנינים מאירים